

„СЕТИВНА КАРТА НА КВАРТАЛА“ – ХРИСТО СМИРНЕНСКИ, „ЗИМНИ ВЕЧЕРИ“

Имена на участниците: _____

Номер на частта, с която работите: _____

Вашата група работи с една част от цикъла. Няма да я преразказвате. Ще влезете в нея с петте си сетива и ще съставите карта на това, което човек би усетил, ако застане там.

ВИЖДА СЕ

- Кои са предметите, фигурите и светлините в тази част? Пишете конкретно – не „бедност“, а „ръка“, „фенер“, „сняг“, „сянка“.

ЧУВА СЕ

- Какви звуци има? А има ли тишина – и къде точно?

УСЕЩА СЕ ПО КОЖАТА

- Студ, вятър, влага, глад, тежест. Коя дума от текста го доказва?

ЦВЕТЪТ НА ЧАСТТА

- Един цвят и една дума от текста, която го поражда.

ТРОПЪТ, КОЙТО ДЪРЖИ КАРТИНАТА

- Открийте един епитет, една метафора или едно олицетворение и препишете точния израз. После обяснете с едно изречение какво прави той с картината – какво щеше да се загуби, ако беше написано с обикновени думи.

Изразът: _____

Какъв троп е: _____

Какво прави той: _____

ЧОВЕКЪТ В ТАЗИ ЧАСТ

- Кой е човекът тук? Опишете го с три думи от текста – не с ваши.

- Какво притежава той? Изброете всичко, което текстът му дава.

Говорител на групата: _____

„КУТИЯТА НА КВАРТАЛА“ – ХРИСТО СМИРНЕНСКИ, „ЗИМНИ ВЕЧЕРИ“

Имена на участниците: _____

В началото на часа учителят извади от една кутия няколко предмета. Всички те са обикновени и всички биха могли да бъдат намерени в квартала на Смирненски. Досега не знаехте на кого принадлежат. Вашата група тегли два предмета, без да избира. Задачата ви е да ги върнете на техните хора.

КАКВО ПРАВИТЕ С ВСЕКИ ПРЕДМЕТ – ТРИ РЕШЕНИЯ

- Решение 1. Този предмет принадлежи ли на ВАШАТА част от цикъла? Отговорът е „да“ или „не“ и се доказва със стих, а не с усещане.
- Решение 2. Ако е ваш – на кого точно от вашата част? Ако не е ваш – на коя друга част го изпращате и защо?
- Решение 3. Този човек ИМА ли го в текста, или точно това му липсва? И двете са възможни. По-важният въпрос е кое от двете казва повече за него.

ПРЕДМЕТ 1

- Какво е: _____
 - Наш ли е (да / не): _____
 - На кого принадлежи: _____
 - Стихът, който го доказва: _____
- _____
- _____

- Има го или му липсва – и какво казва това за него: _____
- _____
- _____

ПРЕДМЕТ 2

- Какво е: _____
 - Наш ли е (да / не): _____
 - На кого принадлежи: _____
 - Стихът, който го доказва: _____
- _____
- _____

- Има го или му липсва – и какво казва това за него:
-
-

Литература

10 клас

СЛЕД КАТО ВСИЧКИ ГРУПИ ПОДРЕДЯТ ПРЕДМЕТИТЕ

- Кой предмет предизвика спор – две групи го искаха или никоя не го поиска? Защо спорег вас?
-
-

- Погледнете подредените предмети. Това е инвентарът на един квартал. Какво липсва в него, което го има във вашия дом?
-
-

- Едно изречение, което важи за всички хора от цикъла едновременно.
-
-

Говорител на групата: _____

ИНДИВИДУАЛНА ЗАДАЧА

Клас: 10. ____

Име: _____

Дата: _____

Проверка на целта на урока (3 минути)

Отговаряй кратко. Всеки отговор стъпва на текста или на картата, която направи с групата си.

1. „Зимни вечери“ е лирически цикъл, а не сбор от отделни стихотворения. Посочи две неща, които държат частите заедно.

а) _____

б) _____

2. Препиши един троп от цикъла – епитет, метафора или олицетворение – и обясни с едно изречение какво прави той с образа на града.

Изразът: _____

Какво прави: _____

3. Избери един от хората в цикъла. Какво го прави невидим за града – и по какво разбираме, че поетът го вижда? Две изречения.

КЛЮЧ ЗА УЧИТЕЛЯ

Отговорите по-долу са ориентир за насочващи въпроси, а не единствено верни решения.

0. ПОДГОТОВКА – КУТИЯТА

- Съберете предварително осем до десет обикновени предмета и ги сложете в една кутия – кутия за обувки върши работа. Учениците не носят нищо; цялата дейност стъпва на вашата кутия.
- Предложен състав, сменяйте свободно според това, което имате: ръкавица без чифт · парче сух хляб или сухар · огарки от свещ · монета · детско чорапче · стар ключ · парцалена кукла или гървено конче · парче плат или забрадка · празна тенекиена кутия · парче стъкло от фенер, увито, за да не реже.
- Спазете три правила при подбора. Предметите да са стари, обикновени и повредени – нов лъскав предмет разваля ефекта. Да са достатъчно на брой, за да получи всяка група по два, плюс един-два в излишък. И оставете поне един предмет, който не пасва никъде – например ключа. Той поражда най-добрия разговор в часа: човек без дом няма нужда от ключ.
- Разпределете предварително коя група коя част от цикъла получава. При четири групи дайте четири различни части, за да чуе класът целия квартал, а не един ъгъл от него.
- Дръжте кутията затворена до момента на изваждането. Ефектът е в бавното изваждане пред очите на класа.

1. „СЕТИВНА КАРТА НА КВАРТАЛА“ – КАКВО ДА ОЧАКВАТЕ

- Настоявайте за конкретика в графата „вижда се“. Когато чуете „бедност“ или „мизерия“, върнете групата с въпроса: „Бедността има ли форма? Какво точно вижда окоето?“ Очаквани находки: сняг, фенер, прозорец, сянка, ръка, стъпки, дим, кръпка.
- Насочете вниманието към тишината в графата „чува се“ с въпроса: „А какво НЕ се чува в този квартал, което се чува в центъра?“
- Изисквайте втората част при трона – какво прави той. Не приемайте „красиво е“; приемоте „градът става живо същество, което поглъща хората“.
- Изведете на глас графата „какво притежава той“ от всяка група. Тя е мостът към кутията и почти винаги е кратък списък от неща, които никой не би избрал – студ, чакане, тъмнина, една ръка.

2. „КУТИЯТА НА КВАРТАЛА“ – КАКВО ДА ОЧАКВАТЕ

- Дайте на всяка група да изтегли два предмета, без да гледа. Тегленето наслуки е важно – изборът убива дейността, защото групите взимат лесното.
- Очаквайте следните разпределения, ако използвате предложените предмети: ръкавицата, чорапчето и парцалената кукла отиват при детето; хлябът и тенекиената кутия – при гладните братчета; свещта и парчето плат – при майката и осветения прозорец; монетата – при просещия или при майката, която няма какво да купи; стъклото от фенера – при улицата и самия град.

- Запазете ключа за най-накрая. Той е капанът и най-ценният предмет в кутията; групите ще се затруднят и това е целта. Ако никой не го поиска, изведете го сами с въпроса: „Защо никой не взе ключа?“ Стигнете го отговора: ключ има смисъл само когато има дом, който да се заключва.
- Приемайте „този предмет му липсва“ като пълноценен отговор, стига да е защитен със стих. Липсата е също толкова доказателство, колкото и притежанието, и често е по-силната находка.
- Изисквайте стих при всяко решение. Върнете групата, която казва „Взехме ръкавицата, защото им е студено“, с въпроса: „Кой стих го доказва? Покажете ми гумата.“
- Подрежете накрая всички предмети на една маса или на перваза, групирани по частите на цикъла. Оставете класа да види получения инвентар, преди да коментирате каквото и да било.

3. ПРОВЕРКА НА ЦЕЛТА – ОЧАКВАНИ ОТГОВОРИ

- Въпрос 1. Очакват се две от: общо място – един и същ квартал; общо време – зимната вечер; повтарящи се образи – снегът, фенерът, прозорците; един и същ наблюдаващ поглед, който се движи от картина към картина; общо настроение и обща тема за невидимите хора. Не приемайте „защото са от един автор“.
- Въпрос 2. Приема се всеки коректно разпознат троп, стига обяснението да казва какво прави той. Силните отговори свързват тропа с превръщането на града в живо и враждебно същество или с одухотворяването на студа и мрака.
- Въпрос 3. Невидим го прави това, че градът минава покрай него – никой не спира, никой не го назовава, той е част от пейзажа, а не лице. Че поетът го вижда, разбираме по това, че му дава детайл: ръка, поглед, греха, движение. Приема се и „защото му отделя цяла част от цикъла“.

4. ДЕЛИКАТНОСТ

- Работете със стиха и с героя, не с примери от живота на учениците. Не питайте „познавате ли такива хора“ и не искайте лични истории. Часът стига до социалната чувствителност през текста, не през изповеди.
- По същата причина не карайте учениците да носят предмети от вкъщи. Кутията е ваша и е обща – така никой не се сравнява с никого и никой не остава с празен чин.

5. АКО ВРЕМЕТО ИЗТИЧА

- Съкратете представянето на сетивните карти до две групи, но изведете графата „какво притежава той“ от всичките – тя е мостът към втората дейност.
- Не съкращавайте подреждането на предметите накрая. То е видимият резултат от часа и без него кутията остава реквизит.
- Прибирайте предметите чак след последната реплика на часа, не по-рано.